

Svärmförebyggande åtgärder

Webinar 31 maj 2026

**What do you call a
bee that works for
the government?**

A pollentician.

Dagens svärm

Agenda

- ◆ Introduktion
- ◆ Fakta om svärmning
- ◆ Att förebygga svärmar
- ◆ Myter
- ◆ Bonus: Behålla bistrykan efter drottningdelning

Introduktion

- ◆ Vilka är vi?
- ◆ Varför började vi med biodling?
- ◆ Våra bin
- ◆ Vad är viktigt för oss

Våra ledord

01

MINIMAL STRESS
FÖR BINA

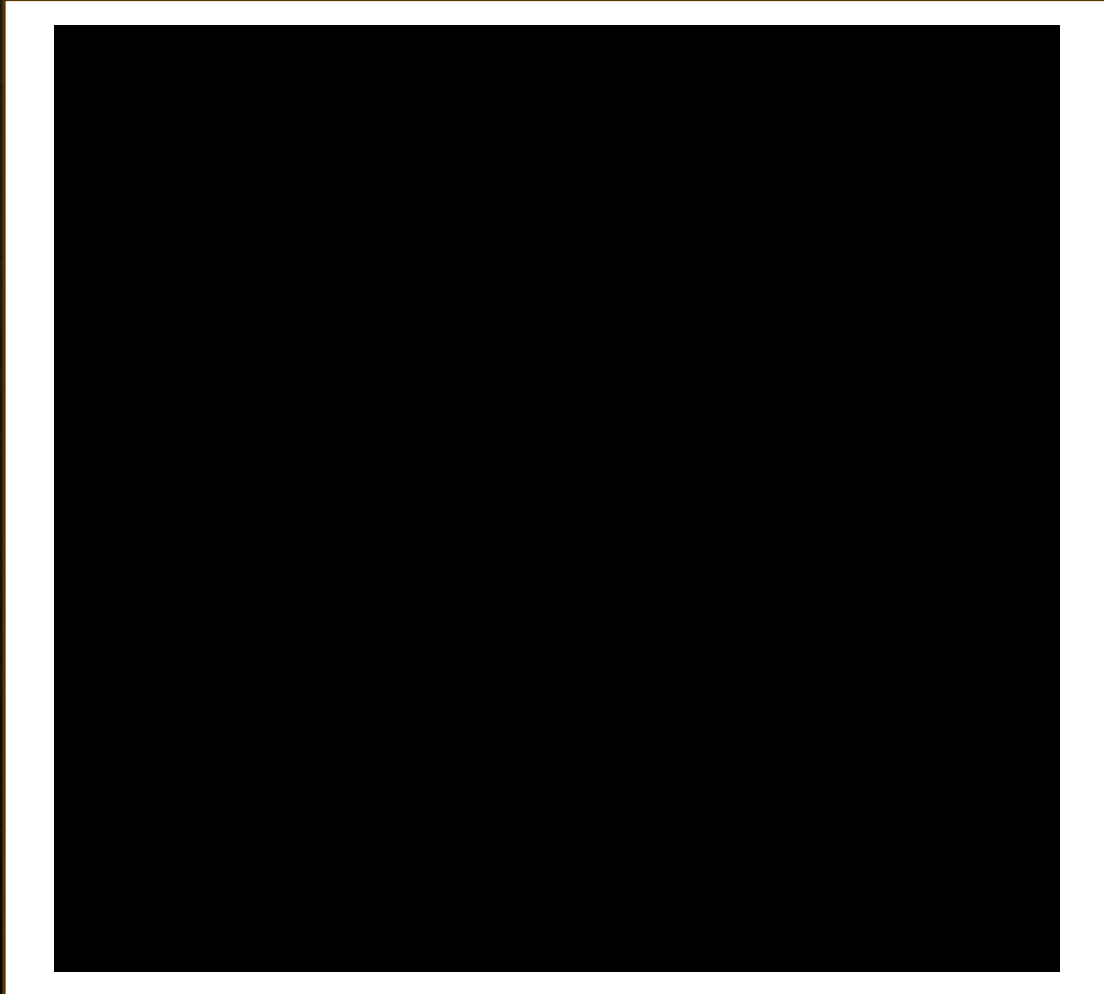
02

UNDVIK
KEMIKALIER
OCH SUBSTITUT

03

MER HONUNG
MINDRE JOBB

Alla bör någon gång uppleva en svärm

Svärmning - fakta

Fakta:

- ◆ Svärmning är naturligt
- ◆ Alla bin svärmar om förutsättningarna är de rätta
- ◆ Svärmning gör att honungsproduktionen minskar radikalt (Farrar 1937)
- ◆ Vi har ett ansvar mot grannar
- ◆ Vi har ett ansvar att ta hand om våra bin

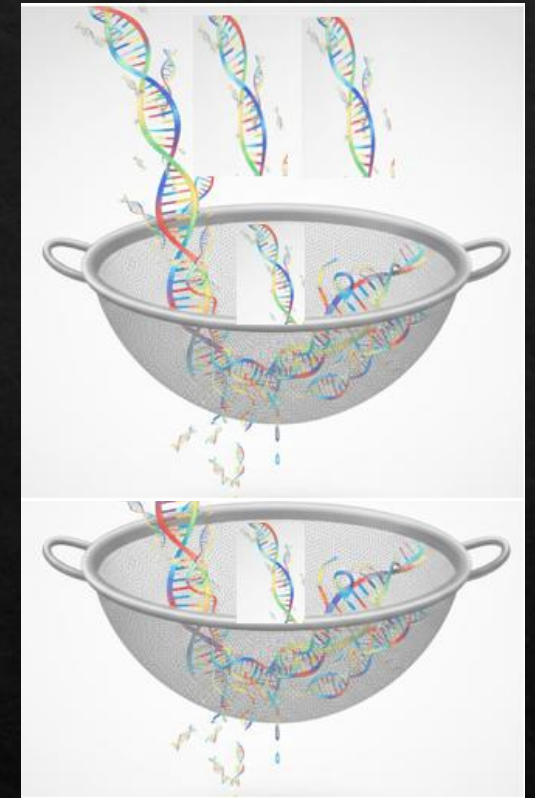

Svärmning är naturligt men man kan relativt lätt förebygga okontrollerade svärmar

Risker med hård avel

Biodlare avlar på produktivitet, snällhet, svärmtröghet, resistens, undvika propolis, bygga små celler, bygga stora celler mm. mm.

- ◆ Avel sorterar bort gener (ref. Alpen)
- ◆ Varje gång man avlar försvinner gener
- ◆ Man vet inte vilka gener som är viktiga
- ◆ Risk att sällsynta egenskaper försvinner (ref. Alpen)
- ◆ Ska man inte avla alls?

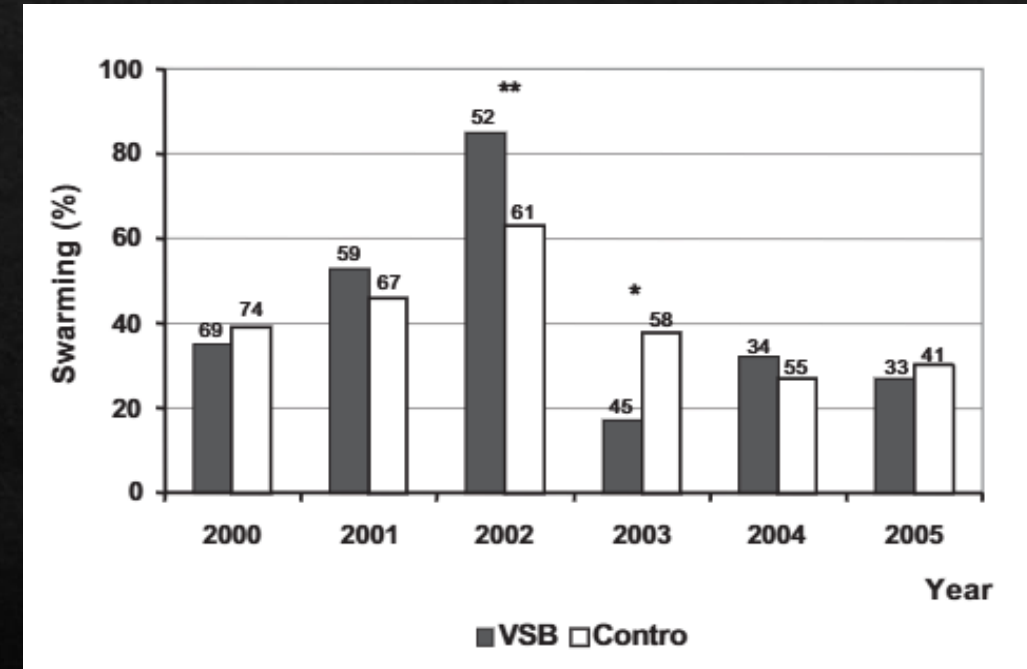

Avla försiktigt – behåll en varierad genpool

Myt 1: Svärmning är ärftligt och svärmande drottningar bör avlas bort

Behöver man verkligen avla bort svärmvillighet?

- ◇ Alla bin svärmar vid rätt förutsättning
- ◇ Svärmlust uppstår när samhället sitter trångt, eftersom
- ◇ Lägre yngelsättning => lägre nivåer av JH
Ref: Zheng et al, 2005
- ◇ Bin svärmar naturligt vartannat år (50%)
- ◇ Våra bin: 1 % svärmning (n=drygt 100)

Ref: Honey bee colonies that have survived Varroa destructor

Avla svärmtröga bin är helt onödigt!

Myt 2 – svärmceller ger dåliga drottningar

- ◆ Bara starka samhällen svärmar
- ◆ Bina väljer ut de bästa äggen/larver till drottningar
- ◆ Inseminering väljer ut larver ”slumpmässigt” (ref Alpen)
- ◆ Svärmceller spar tid för biskötaren
- ◆ Svärmceller spar energi för avläggaren
- ◆ Svärmceller ger många bra drottningar

Bara starka samhällen svärmar! => utmärkta gener att avla på

Myt 3 – Yngelfritt är effektivt som svärmförebyggande åtgärd

Myten:

- ◆ Yngelfritt är en effektivt sätt att förebygga svärm, eftersom:
- ◆ Halverad bistryrka=ingen svärm

Fakta:

- ◆ Samhället tappar bistryrka
- ◆ Minskad honungsproduktion (Farrar)

Hur undviker vi svärmlust?

Kontrollera veckovis

- ◇ Vi läser av drönarramen
- ◇ I en tredelad drönarram har vi yngel i alla stadier
- ◇ Finns nylagda ägg blir det ingen svärm kommande vecka, eftersom
- ◇ Det tar en dryg vecka att gå från äggläggande drottning till svärmdrottning

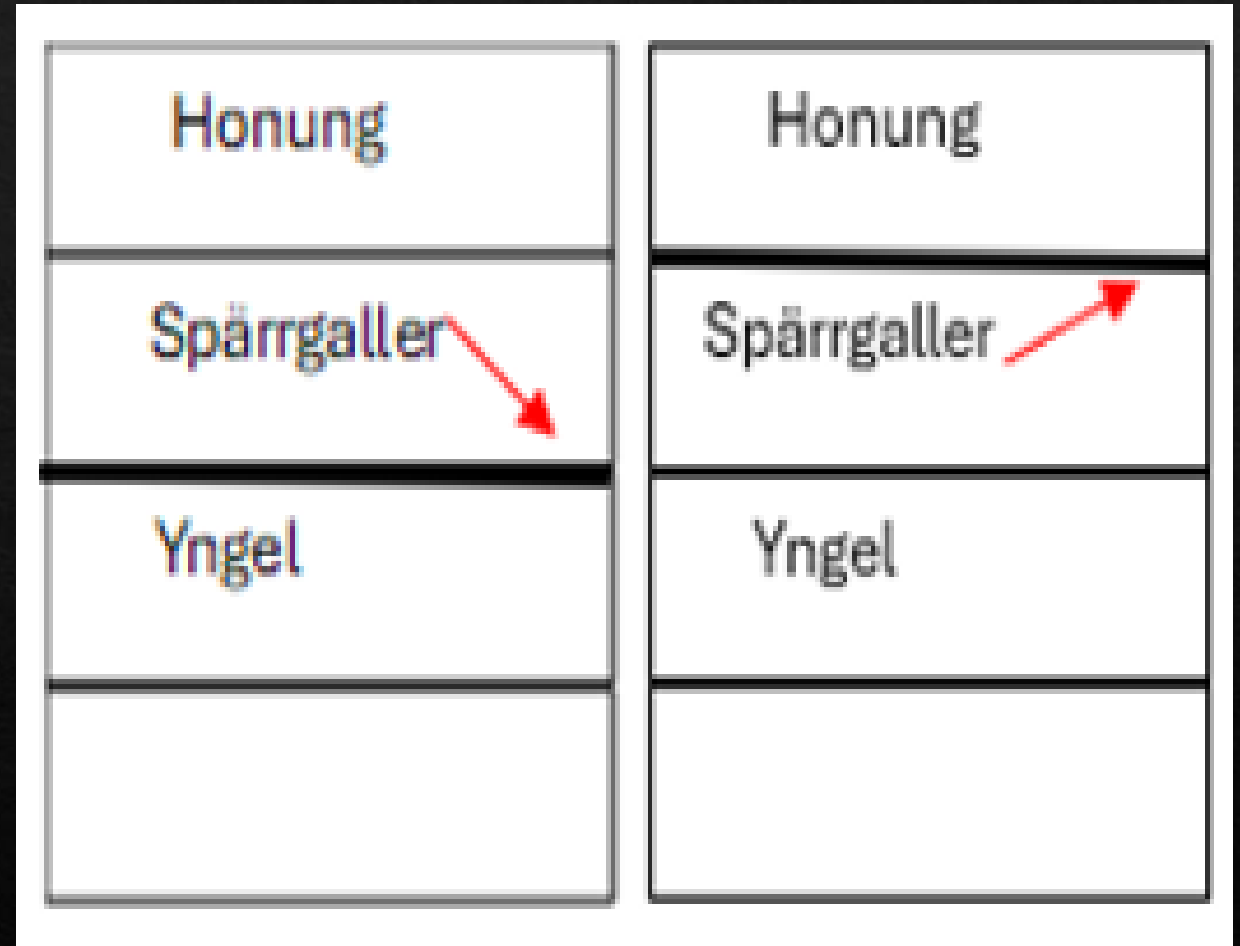

Hur undviker vi svärmlust?

- ◇ Utrymme, utrymme, utrymme
- ◇ Drottningen lägger en ram/2 dagar så det behövs minst 4 tomma ramar varje vecka (Nolan 1925).
- ◇ Vi plockskattar mogna ramar veckovis
- ◇ Vi flyttar upp fyllda honungsramar till skattlådan
- ◇ Vi flyttar upp pollenramar, täckta yngelramar vid behov
- ◇ Vi sätter in nytt vax mellan yngelramar

Ny strategi

- ◆ Traditionellt två yngelrum
- ◆ Vi använder tre yngelrum på starka samhällen
- ◆ Vi kan flytta upp ramar utan att drottningen hamnar ovanför spärrgallret
- ◆ Aldrig platsbrist
- ◆ Vid kraftigt drag sätter vi på två skattdådor.

Ibland händer detta!

- ◇ Inga nylagda ägg – ajajaj!!
- ◇ Kolla samhället noga
- ◇ Svärm eller stilla byte?

Dela inte samhället i panik!!!

Svärm eller stilla byte?

- ◆ Många svärmceller => svärm
- ◆ Mycket yngel => svärm
- ◆ Få svärmceller => stilla byte
- ◆ Sporadiskt yngel => stilla byte

Bild från Hästveda bf

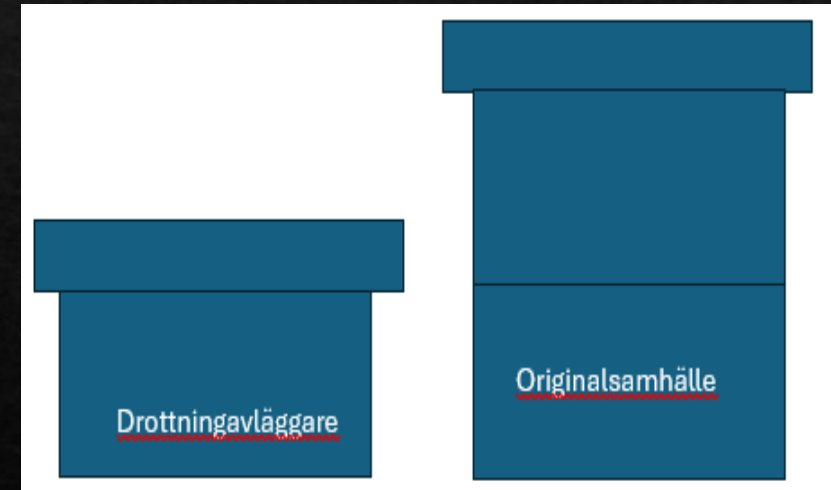
Stilla byte – vad göra?

- ◆ Stilla byte=>låt bina sköta sig själv
- ◆ Finns det någon isolerad drottningcell gör en reservavläggare
- ◆ Dra ner flustret så bina kan försvara sig.

Yngelfritt=>perfekt för en mjölksyrabehandling

Svärmceller – vad göra?

- ◆ Svärm=>drottning i ny kupa med öppet yngel och ambin
- ◆ Se till att drottningen har honung och pollen
- ◆ Lämna allt stängt yngel och mesta bina i gamla kupan
- ◆ Lämna en fin drottningcell i gamla kupan
- ◆ Gör små avläggare av drottningceller
- ◆ Man kan ta ambin från andra kupor

Mer än en cell i originalsamhället => risk svärm ändå!

Bonus: Behålla sitt produktionssamhälle efter svärm

- ◆ Gör som tidigare beskrivning, men...
- ◆ Sätt över mycket bin till drottningen samt
- ◆ Lämna ingen drottningcell i gamla kupan
- ◆ Efter en vecka kolla efter nödceller och riv dessa
- ◆ Efter ytterligare en vecka slå ihop med pappersmetoden

Samhället är intakt!

Våra bigårdar

- ◆ Vi har köpt en kommersiell drottning
- ◆ Vi använder svärmar, svärmceller och avläggare
- ◆ Vi har snälla, produktiva och delvis resistenta bin

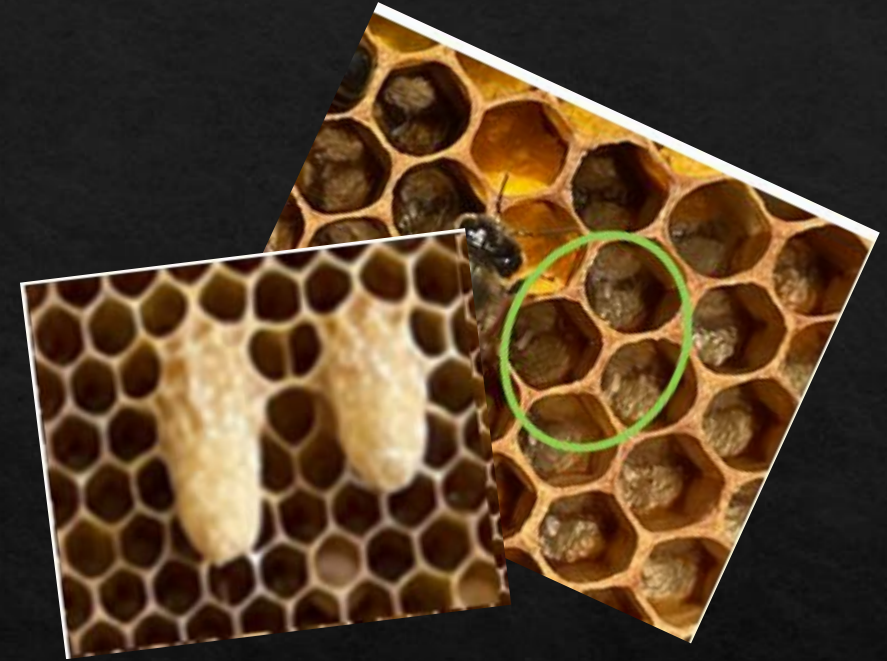

En av våra första svärmar

Svärmdrottningar ger utmärkta bin

Från fältet 2026 – våra två största samhällen

- ◊ Vid inspektion för två veckor sedan såg vi detta: Nylagda ägg och viseceller!
- ◊ Troligen stilla byte
- ◊ Två veckor senare fanns det inga ägg i nr 52=> svärm på gång=> drottningavläggare samt behålla en visecell.
- ◊ Nr 25 la fortfarande ägg=>stilla byte (kan behålla flera viseceller).

Man måste kontrollera förekomst av ägg varje vecka

Svärmen gick- vad göra?

Ska man kalla sig biskötare är det bara att hämta hem svärmen

Fann ni föreläsningen givande?

Min bibok kommer om 2 veckor.
Går bra att beställa
Finns tre kapitel att läsa på
www.dodsbisyssla.com

Tack för att ni tog er tid!
Frågor?

www.dodsbisyssla.com

Referenser:

1. Van Alpen, 2024. Honey bees, a natural and a less natural history.
2. Zheng et al, 2005, Hemolymph Juvenile Hormone Titers in Worker Honey Bees under Normal and Preswarming Conditions
3. Le cont et al, 2007. Honey bee colonies that have survived Varroa destructor
4. Nolan 1925, The brood rearing cycle of the honey bee
5. Farrar 1937, THE INFLUENCE OF COLONY POPULATIONS ON HONEY PRODUCTION
6. Kovacic et al, 2023. Honey vs. Mite—A Trade-Off Strategy by Applying Summer Brood Interruption for Varroa destructor Control in the Mediterranean Region